

Innst. 75 L

(2011–2012)

Innstilling til Stortinget fra energi- og miljøkomiteen

Prop. 147 L (2010–2011)

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om endringer i svalbardmiljøloven

Til Stortinget

Sammendrag

Bakgrunn og hovedinnhold

Miljøverndepartementet foreslår i proposisjonen endringer i lov 15. juni 2001 nr. 79 om miljøvern på Svalbard.

Bevaring av Svalbards særegne villmarksnatur er et av hovedmålene for norsk svalbardpolitikk – og miljøhensyn skal veie tyngst ved konflikt med andre interesser. Om lag 65 prosent av Svalbards landområder og om lag 87 prosent av territorialfarvannet er i dag vernet som naturreservater og nasjonalparker.

Svalbardmiljøloven og annet miljøregelverk er det viktigste virkemidlet for å sikre at tilstedeværelse og aktivitet skjer innenfor de rammer hensynet til Svalbards særegne natur setter. Departementet viser til at Svalbardmiljøloven i stor grad er en rammelov som trekker opp hovedprinsipper for forvaltningen av miljøet, og det er gitt en rekke forskrifter som utfyller den. Loven har som formål å opprettholde et tilnærmet urørt miljø på Svalbard når det gjelder sammenhengende villmark, landskapselementer, flora, fauna og kulturminner. Innenfor denne rammen gir loven rom for miljøforsvarlig bosetting, forskning og næringsdrift. Loven og forskriftene regulerer de fleste områder innenfor miljøvernet på Svalbard, som områdevern, naturinngrep og ferdsel, vern av kulturminner, arealplanlegging i bosettingene, lokal forurensning og avfall, samt jakt og fiske.

Svalbardmiljøloven har virket i ni år, og erfaringene med loven er at den ivaretar behovet for en hel-

hetlig og langsiktig forvaltning av Svalbard på en god måte, hovedprinsippene i loven ligger derfor fast. Miljøverndepartementet mener imidlertid det nå er hensiktsmessig å foreta en del endringer og justeringer i loven og deler av forskriftene.

Lovforslaget i denne proposisjonen inneholder en rekke justeringer og enkelte endringer av lovteksten i svalbardmiljøloven for å presisere gjeldende rett. Foreslåtte endringer gjelder bl.a.:

- Å innføre en forskriftshjemmel i svalbardmiljøloven til å fastsette forbud mot bruk og transport av tungolje i territorialfarvannene rundt Svalbard.
- Man må ha tillatelse etter svalbardmiljøloven for kultiveringstiltak på akvatiske og terrestre arter.
- Myndighet til å fastsette enkelte forskrifter om motorferdsel foreslås lagt til Miljøverndepartementet.
- Krav til sikkerhet i forbindelse med isbjørn lovfestes.
- Det innføres overtredelsesgebyr for visse brudd på svalbardmiljøloven.

Departementet viser til at denne proposisjonen kun er en revisjon av svalbardmiljøloven, og at NOU 1999:21 lov om miljøvern på Svalbard og Ot.prp. nr. 38 (2000–2001) fortsatt er relevante som tolkningsgrunnlag til bestemmelsene i loven.

Lovendringer på naturforvaltningsområdet – svalbardmiljøloven kap. I, III, IV og VII

Svalbardmiljølovens *formål* er å opprettholde et tilnærmet uberørt miljø på Svalbard, herunder Svalbards «landskapselementer». Formuleringen har i noen tilfeller skapt tvil for miljøforvaltningen ved praktiseringen av loven, og spørsmålet har vært om

man bare har ment å opprettholde de enkelte landskapselementene, eller landskapet som helhet. Det foreslås derfor å endre ordlyden i lovens formålsbestemmelse fra «landskapselementer» til «landskap».

Svalbardmiljøloven § 27 regulerer *utsetting og flytting av flora og fauna*, samt kultiveringstiltak for røye, mens § 26 gjelder innførsel av flora og fauna. Departementet foreslår at kravet om tillatelse for kultiveringstiltak ikke kun begrenses til røye, men skal gjelde all flora og fauna. Dersom det blir aktuelt med kultiveringstiltak, vil det være et krav om tillatelse i medhold av svalbardmiljøloven.

Forskrift om leiropphold på Svalbard er hjemlet i svalbardmiljøloven § 76, og gjelder for enhver som gjennomfører telting eller leiropphold på Svalbard. *Kravet til isbjørnsikring* omfatter å skaffe seg informasjon om nødvendige tiltak for å kunne unngå å avvære angrep fra isbjørn som fører til at dyret blir skadet eller må avlives, og iverksetting av nødvendige tiltak for å unngå at avverging av angrep blir aktuelt.

Det vises til at det er viktig at alle som er ute i felt har en plikt til å sikre seg mot isbjørnangrep. Det foreslås derfor en bestemmelse om isbjørnsikring som ny § 30 a – i forlengelsen av bestemmelsene om fredning og forstyrrelse av dyrelivet. For å ha mulighet til å fastsette mer detaljerte regler om isbjørnsikring, mener departementet at man i påbudsbestemmelsen bør gi Sysselmannen hjemmel til å fastsette nærmere bestemmelser i forskrift.

Fangstmannsvirksomheten er hjemlet både i svalbardloven og svalbardmiljøloven. Departementet mener det er viktig å ta vare på fangsttradisjonen, og ønsker å videreføre grunntrekkene i dagens fangstmannsordning. Det understrekes imidlertid at all høsting på Svalbard skal være i samsvar med målet om en begrenset beskatning uten å påvirke bestandsstrukturen i enkeltpopulasjoner.

For å opprettholde fangstmannstradisjonen i en målestokk som er forenlig med bevaringsmålet, ønsker departementet ikke å utvide kretsen av personer som eventuelt kan få særrettigheter som fangstfolk i forhold til det som følger av svalbardmiljøloven.

Fangstmenn må følge de alminnelige reglene om høsting. Departementet mener det er behov for å presisere i en forskriftshjemmel at man kan gjøre unntak knyttet til høstingens omfang, varighet og karakter dersom det er nødvendig for å opprettholde fangstmannstradisjonen og det er i tråd med målene for høsting på Svalbard. Av hensyn til de sammensatte vurderinger som må gjøres i en forskrift om fangstmenn, foreslås det i proposisjonen at forskriftskompetansen legges til departementet. Imidlertid skal Sysselmannen fastsette de endelige vedtak for

fangstmenn, og som da må gjøres i samsvar med vilkårene i forskrift.

Det er i høstingsforskrift fastsatt at alle som driver *høsting* eller sanking av egg på Svalbard plikter å rapportere resultatet til Sysselmannen innen 10 dager etter utløpet av jakt-, fangst- eller fiskekortets gyldighetstid. Sysselmannen har imidlertid i lengre tid hatt problemer med å få inn rapporter til rett tid. Av hensyn til brukerne foreslås det at kravet om rapportering og mulige konsekvenser av en manglende rapportering også fremgår klart av lovbestemmelsene som regulerer høsting, og det foreslås at det skal fremgå i loven at Sysselmannen kan gi sanksjoner når det ikke er rapportert etter fiske og jakt.

Motorferdsel i terrenget er generelt forbudt etter svalbardmiljøloven § 79, og nærmere bestemmelser om blant annet adgangen til å fastsette forskrifter om motorferdsel på henholdsvis barmark og snødekt og frossen mark er gitt i §§ 80 og 81. § 82 regulerer motorferdsel i vassdrag og i sjø, mens det i § 83 er gitt bestemmelser om bruk av luftfartøy. Disse bestemmelsene gir henholdsvis Sysselmannen og departementet adgang til å fastsette forskrifter som regulerer motorferdselen nærmere. Det har vært reist spørsmål om dette regelverket bør samordnes og forenkles, slik at myndigheten til å fastsette forskrifter ligger hos ett organ.

Departementet mener det er hensiktsmessig at myndigheten til å fastsette forskrifter i all hovedsak tillegges departementet. Dette omfatter en endring av § 80 første ledd om myndigheten til å fastsette forskrifter om motorferdsel i terrenget på bar eller tint mark, § 81 første ledd om myndigheten til å fastsette forskrifter om motorferdsel i terrenget på snødekt og frossen mark, § 82 fjerde ledd om myndigheten til å fastsette forskrifter om motorferdsel i vassdrag og sjø og § 83 fjerde ledd om myndigheten til å fastsette forskrifter om minstehøyder for luftfartøy og om forbud mot bruk av luftfartøy til turistmål. Endringsforslaget vil innebære at man vil oppnå et mer oversiktlig regelverk som erstatter et system hvor Sysselmannen har hatt adgang til å endre forskriftsbestemmelser som er fastsatt av departementet. Sysselmannens myndighet etter den foreslåtte lovendringen vil i hovedsak være knyttet til behandling av enkeltsaker.

Departementet foreslår imidlertid ikke å endre myndigheten til å fastsette forskrifter om motorferdsel i sjø. Det vil fortsatt være Sysselmannen som har kompetanse til å fastsette forskrifter om motorferdsel til sjøs etter svalbardmiljølovens bestemmelser.

Lovendringer på ferdseområdet – svalbardmiljøloven kap. VII

Bestemmelsen gjelder utrykning for brann-, politi- eller redningstjeneste og oppsyn. Utrykning

og oppsyn kan skje uten hinder av reglene i svalbardmiljøloven.

Etter gjeldende praksis har Sysselmannen i dag en utvidet rett til motorferdsel enn den som følger av ordlyden. De stedlige forholdene på Svalbard taler for en slik utvidet rett, slik at Sysselmannen effektivt kan utføre sine tilsynsoppgaver. Departementet foreslår derfor at Sysselmannens rett til utvidet motorferdsel uttrykkelig bør følge av ordlyden i svalbardmiljøloven. Endringen vil bare ha betydning for Sysselmannsbestillingen.

Lovendringer på kulturminneområdet – svalbardmiljøloven kap. I, III, V og VII

I svalbardmiljøloven er *kulturminner* definert som «spor etter menneskelig virksomhet i fortiden i eller over jorden, i sjøen, i sjøbunnen og i vassdrag, herunder byggverk og anlegg av enhver art». Departementet foreslår at definisjonen forenkles og presiseres, men uten at meningsinnholdet endres. Opplysningen av de ulike miljøer hvor det finnes spor etter menneskelig virksomhet, herunder byggverk og anlegg av enhver art, foreslås erstattet med «det fysiske miljø». Departementet foreslår at det presiseres at også lokaliteter som det knytter seg historiske hendelser til, skal omfattes av definisjonen av kulturminner, jf. kulturminneloven.

Departementet foreslår også at det innføres en definisjon i svalbardmiljøloven av begrepet *kulturmiljøområder* som en egen vernekategori, og som kan fredes dersom de har særskilt kulturhistorisk verdi. Det foreslås videre at det presiseres at «kulturminner» skal tilføyes i listen over elementer som skal vernes i § 16 i svalbardmiljøloven.

I forslag til lovendringer er det gjort en del presiseringer i kulturminnebestemmelsene, og det er foreslått en samordning med begrepsbruken på fastlandet for å klargjøre gjeldende rett i svalbardmiljøloven innenfor følgende:

- fredningstidspunkt for kulturminner og omfanget av automatisk fredning,
- levninger etter mennesker og dyr,
- sikringssone for kulturminner,
- Sysselmannens og Riksantikvarens myndighet innenfor sikringssonen for kulturminner,
- vedtaksfredning av kulturminner fra tiden etter 1945,
- hjemmel til områdefredning,
- innholdet av automatisk fredning,
- oppmyking av forbud mot telting innenfor sikringssonen for kulturminner;
- klargjøring av hjemmelen for dispensasjon for tiltak som innebærer inngrep i automatisk fredning av kulturminner,

- undersøkelser, skjøtsel og vedlikehold av fredede kulturminner.

Arealplanområdet, svalbardmiljøloven kap. VI og VII

Miljøverndepartementet viser til at under arbeid med arealplanleggingsområdet i svalbardmiljøloven har det fremkommet behov for klarere veiledning, fremfor å foreslå endringer i selve lovteksten. Det har forekommet uklarheter knyttet til tolkningen av bestemmelsene om arealplanlegging og kulturminner.

Følgende områder innenfor arealplanlegging i planområdene er vurdert, men det er kun foreslått mindre endringer og tilpasninger til dagens praksis:

- utarbeiding av arealplan,
- planprogram og utarbeidelse av delplaner,
- innsigelse og hvem som skal ha innsigelsesrett,
- arealplanens virkninger,
- virksomhet med konsekvenser for miljøet, krav om tillatelse utenfor planområder og i planområder med og uten godkjent plan, og virksomheter i strid med utfyllende bestemmelser til planen,
- virksomhet med konsekvenser for miljøet, særskilt konsekvensutredning.

Forurensningsområdet – svalbardmiljøloven kap. I, VII, VIII

Svalbardmiljøloven definerer forurensning som tilførsel av fast stoff, væske eller gass til luft, vann eller i grunnen, støy og rystelser, samt lys og annen stråling når det blir bestemt av Sysselmannen, dersom dette kan være til skade eller ulempe for miljøet.

Det vises til at *myndigheten* til å bestemme hvilken «stråling» som anses som forurensning bør ha samme utgangspunkt som i forurensningsloven, slik at myndigheten til å fastsette dette er hos samme organ på Svalbard som på fastlandet. Departementet foreslår derfor at «Sysselmannen» erstattes med «miljøvernmyndigheten».

Når det gjelder *virksomhet med konsekvenser for miljøet*, akutt forurensning, beredskap og varsling presiserer departementet at de som har beredskapsplikt etter svalbardmiljøloven § 70 også har en aksjonsplikt, og den bør presiseres i bestemmelsen om beredskapsplikt.

Departementet mener videre at forskriftshjemmelen i svalbardmiljøloven § 70 utvides til også å kunne regulere nærmere hvem som skal være *beredskaps- og aksjonspliktig* når det gjelder akutt forurensning på Svalbard, og det foreslås å ta inn en bestemmelse om at Sysselmannen kan gi pålegg om at den som er beredskaps- og aksjonspliktig skal bistå

med utstyr og personell ved en aksjon mot akutt forurensning.

Svalbardmiljøloven har forbud mot dumping av avfall eller annet materiale fra skip eller annet fartøy. Det vises til at situasjonen med *tungoljeforbud* i enkelte verneområder kan medføre at skip som går på tungolje oppsøker områder mellom verneområdene, der tungoljebruk fortsatt vil være tillatt. Tungoljebruken kan flyttes til nye områder med vanskelig farvann og dårlige sjøkart med mulig høyere risiko for grunnstøting og utslipp. De aktuelle områdene har i stor grad karakter av «lommer» mellom de verneområdene der tungoljeforbud er innført. Utslipp her vil i mange tilfeller kunne ramme de verneområdene der tungoljeforbud er innført.

Departementet foreslår en hjemmel i svalbardmiljøloven til å gi et tungoljeforbud i forskrift. Dette vil sikre den ønskede forankringen av et tungoljeforbud i svalbardmiljøloven, samtidig som man får mulighet til å formulere detaljene i tungoljeforbudet i en forskrift nærmere den varslede ikrafttredelsen. Når det gjelder hvilke leder som eventuelt skal unntas fra tungoljeforbudet, vil disse nedfelles i forskriften. Myndigheten til å fastsette forskriften foreslås lagt til departementet.

Lovendringer i kap. IX – Håndheving og sanksjoner

Etter svalbardmiljøloven vil flora og fauna som er innsamlet, fanget eller avlivet i strid med loven eller med hjemmel i enkelte av lovens bestemmelser, samt fallvilt og dyr som er avlivet av dyrevernhen-syn, tilfalle Svalbards miljøvernfond. Det er også Svalbard miljøvernfond som avgjør hvordan slik flora og fauna skal disponeres.

Departementet foreslår at det er Sysselmannen som har eiendomsretten og skal avgjøre hvordan dette materialet skal disponeres. Dermed vil Sysselmannen ha mulighet til å bringe de aktuelle forskningsinstitusjonene inn på en hensiktsmessig måte. Verdien av flora og fauna skal imidlertid fortsatt tilfalle miljøvernfondet. Videre finner departementet det naturlig å lovfeste deler av den praksis Sysselmannen har etablert ved at verdien av fauna felt i samband med forskning tilfaller miljøvernfondet, selv om Sysselmannen ved lovendringsforslaget også vil få eiendomsretten til denne type fauna. Man sikrer med dette at midlene blir brukt på Svalbard – og kun til miljøformål, og endringen vil bringe regelverket mer i samsvar med dagens praksis.

Det foreslås videre at Sysselmannen kan kreve kompensasjon for utgifter knyttet til innhenting av slik flora og fauna. Utgangspunktet vil likevel være, så langt det er mulig, at beløpet skal tilfalle miljøvernfondet i sin helhet.

Når det gjelder håndheving og sanksjoner, foreslås en ny § 96 a om *overtredelsesgebyr*. Formålet vil være å avkriminalisere mindre alvorlige overtredelser som etter dagens lovgivning er belagt med straff, samt at en hjemmel til å reagere med overtredelsesgebyr – fremfor anmeldelse til politiet – vil senke terskelen for å anvende sanksjoner. Det foreslås at Sysselmannen gis hjemmel til å pålegge overtredelsesgebyr, og som kan ilegges ved overtredelse av enhver bestemmelse gitt i eller i medhold av bestemmelser i svalbardmiljøloven. Overtredelsesgebyr kan ilegges både privatpersoner og foretak, og gebyrene skal tilfalle Svalbards miljøvernfond.

Departementet skal i forskrift gis mulighet til å gi utfyllende bestemmelser om hvilke overtredelser som kan medføre overtredelsesgebyr, samt å gi nærmere bestemmelser om fastsettelsen av overtredelsesgebyret. Ved tvist om størrelsen på overtredelsesgebyret er det domstolene som endelig skal prøve dette.

Departementet foreslår i proposisjonen en utvidelse av virkeområdet for Svalbard miljøvernfond, uavhengig av kulturminnes bevaringsstatus.

Det foreslås at Svalbards miljøvernfonds midler bare kan brukes til tiltak på Svalbard som har til formål å beskytte miljøet. Det kan brukes til tilskudd til skjøtsel, vedlikehold og granskning av kulturminner så langt dette ikke kan ventes dekket av den ansvarlige. Dette betyr at kulturminner kan motta støtte fra fondet, uavhengig av om de har en formell vernestatus etter svalbardmiljøloven. Dette skal sikre at et større og bredere omfang kulturminner vil kunne motta støtte fra fondet enn etter tidligere lovtekst.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Bendiks H. Arnesen, Marianne Marthinsen, Torstein Rudihagen, Tor-Arne Strøm og Eirin Sund, fra Fremskrittspartiet, Per-Willy Amundsen, Oskar J. Grimstad og Henning Skumsvoll, fra Høyre, Nikolai Astrup, Bjørn Lødemel og Siri A. Meling, fra Sosialistisk Venstreparti, Snorre Serigstad Valen, fra Senterpartiet, lederen Erling Sande, og fra Kristelig Folkeparti, Line Henriette Hjemdal, støtter lovens formål som er å opprettholde et tilnærmet uberørt miljø på Svalbard.

Komiteen viser til at bevaring av Svalbards særegne villmarksnatur er et hovedmål for norsk svalbardpolitikk, og det er norsk politikk at miljøvern-syn skal veie tyngst ved konflikt med andre interesser. Det er også viktig å unngå uklarheter samt å få en lik begrepsbruk, som i lov om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldsloven) 19. juni 2009.

Komiteen mener at svalbardmiljøloven og annet miljøregelverk er det viktigste virkemidlet for å sikre at tilstedeværelse og aktivitet skjer innenfor de rammer hensynet til Svalbards særegne natur setter.

Flora og fauna, § 27 utsetting og flytting av organismer

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener en må forvente en økt aktivitet også opp mot de arktiske områder mht. oppdrett, og viser til at departementets forslag til endringer forutsetter at man må ha tillatelse etter svalbardmiljøloven for kultiveringstiltak på akvatiske og terrestre arter.

Disse medlemmer viser til at m.a. Svalbard næringsforening er negative til forslaget, og støtter argumentasjonen om at denne restriksjonen begrenser et mer allsidig næringsliv som kunne fått større bredde gjennom muligheten å åpne for oppdrettsnæringen.

Ny § 30 a Sikring mot isbjørnangrep

Komiteen ser behovet for en større oppmerksomhet rundt farene ved isbjørn, og støtter en ny § 30 a med presisering av viktigheten å sikre seg mot isbjørnangrep, basert på de erfaringer en har hatt de senere år med omkomne grunnet nettopp denne type angrep. Det forutsettes likevel at dette ikke fratar eksempelvis fastboende adgang til egen vurdering og ansvar for egen sikkerhet i forbindelse med fastboendes ferdsel til hytter og jaktturer.

§ 32, retten til høsting

Komiteen støtter departementets syn på at det er viktig å ta vare på fangsttradisjonen basert på en bærekraftig høsting. Den tradisjonelle fangstmannsordningen har gode og lange tradisjoner som er historisk viktig, og som la fundamentet for bosetting og inntekt, lenge før mineralforekomstene tok over som viktigste næringsaktivitet på Svalbard.

Kulturminner, § 42 automatisk fredning

Komiteen støtter departementets forslag om en oppmykning av forbudet mot telting innenfor sikringssonen på frossen og snøtildekt mark, da denne fremstår som uhensiktsmessig da telting ikke medfører fare for å forstyrre kulturlag i bakken under de nevnte forhold.

Komiteen ser at det i forslaget til lovendringer har blitt gjort en del presiseringer i kulturminnebestemmelsene, og at det er foretatt en samordning med begrepsbruken på fastlandet for å klargjøre gjeldende rett, og støtter dette. Når det gjelder bestemmelsene

om arealplanlegging, er det foreslått mindre endringer og tilpasninger til dagens praksis.

Ang. arealplanen og foreslåtte endringer

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at de foreslåtte lovendringer på arealplanområdet også støtter at lokalforvaltningen tas på alvor, og at myndighet gis til Longyearbyen lokalstyre om å fatte avgjørelse etter hele § 58 med unntak av § 58 tredje ledd bokstav c. Lokalstyret er gitt myndighet til å godkjenne arealplanen, og de bør derfor gis anledning til å treffe enkeltvedtak i saker innenfor planområdet, herunder avgjøre saker som er i strid med utfyllende bestemmelser og i planen.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Kristelig Folkeparti viser til at Longyearbyen Lokalstyre i sin høringsuttalelse peker på at de er gitt myndighet til å godkjenne arealplanen, og har fremmet ønske om å få mulighet til ubegrenset anledning til å treffe enkeltvedtak innenfor planområdet, herunder å kunne avgjøre saker som er i strid med utfyllende bestemmelser til planen, med unntak av § 58 tredje ledd, bokstav c. Dette har ikke vært en del av høringsgrunnlaget i lovendringsforslaget.

Disse medlemmer er opptatt av å styrke muligheten for lokal innflytelse og muligheten for å kunne ha effektive plan- og beslutningsprosesser innenfor arealforvaltningen. Det vises til at plansystemet på Svalbard er annerledes enn på fastlandet ved at det bare er ett plannivå, men med mulighet for å utarbeide delplaner. Dersom det foreligger utfyllende bestemmelser til planene, kan det dispenseres fra disse. Disse medlemmer viser til departementets holdning om at det ikke er ønskelig å åpne for en generell dispensasjonsadgang fra selve planen, og at dersom en gjør endringer på dette området, vil det kunne endre tanken bak hele det tilpassede plansystemet som i dag finnes på Svalbard. Disse medlemmer vil be regjeringen komme tilbake med en vurdering av dette spørsmålet på egnet måte.

Komiteen registrerer at flere av endringene i svalbardmiljøloven i hovedsak dreier seg om redigering og presiseringer samt definisjoner i forhold til dagens praksis, og at formålet er å gjøre loven mer tilgjengelig og oversiktlig, og støtter dette.

Motorferdsel, § 80 a, 81 og 83

Komiteen viser til at myndighet til å fastsette enkelte forskrifter om motorferdsel foreslås lagt til departementet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre viser til at dagens ord-

ning synes å ha fungert på en god måte, og at betydningen av lokal kunnskap og faglig innsikt forvaltes godt av Sysselmannen innenfor rammene av dagens lovverk. Dette underbygges også i flere av høringsuttalelsene. Disse medlemmer går derfor imot de foreslåtte endringene på dette området.

Ang. § 39 b, rettelse i lovtekst

Komiteen viser til at i Prop. 147 L (2010–2011) har det i lovteksten til § 39 første ledd bokstav b, ved en inkurie kommet inn et semikolon i stedet for et punktum. Dette innebærer at setningen i § 39 bokstav b) skal avsluttes med et punktum.

Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Stortinget til å gjøre slikt

vedtak til lov

om endringer i svalbardmiljøloven

I

I lov 15. juni 2001 nr. 79 om miljøvern på Svalbard gjøres følgende endringer:

§ 1 første ledd skal lyde:

Denne lov har til formål å opprettholde et tilnærmet uberørt miljø på Svalbard når det gjelder sammenhengende villmark, *landskap*, flora, fauna og kulturminner.

§ 3 bokstav a skal lyde:

- a) forurensning: tilførsel av fast stoff, væske eller gass til luft, vann eller i grunnen, støy og rystelser, samt lys og annen stråling når det blir bestemt av *miljøvernmyndigheten*, dersom dette kan være til skade eller ulempe for miljøet;

§ 3 bokstav f skal lyde:

- f) kulturminne: *alle* spor etter menneskelig virksomhet i *det fysiske miljø*, herunder lokaliteter som *det knytter seg historiske hendelser til*. Med *kulturmiljøområder* menes *områder hvor kulturminner inngår som del av en større helhet eller sammenheng*.

§ 16 annet ledd skal lyde:

I nasjonalparker skal ingen varig påvirkning av naturmiljø eller kulturminner finne sted. Landskapet, og i tilfelle havbunnen, med planter, dyreliv og geologiske forekomster skal vernes mot utbygging, anlegg, forurensning og annen virksomhet, herunder

ferdsel, som kan påvirke eller forstyrre naturmiljøet eller kulturminner.

§ 23 nytt annet ledd skal lyde:

Unntaket i første ledd omfatter ikke bestemmelsene i §§ 26 og 27.

§ 26 annet ledd skal lyde:

For å gjennomføre konvensjonen av 3. mars 1973 om internasjonal handel med truede arter av vill flora og fauna (CITES) eller andre internasjonale forpliktelser, eller for øvrig for å bevare naturlig villlevende arter, kan Kongen gi forskrift om inn- og utførsel, transport, omsetning og oppbevaring eller besittelse av levende eller døde eksemplarer eller deler av slike.

§ 27 skal lyde:

§ 27 (*utsetting og flytting av organismer mv.*)

Uten tillatelse fra miljøvernmyndigheten må ingen

- sette ut flora eller fauna som ikke finnes naturlig på Svalbard fra før,
- flytte stedegne arter av flora eller fauna, eller
- sette i verk kultiveringstiltak for flora eller fauna, herunder sette ut flora eller fauna på land eller i vassdrag, fjorder og sjøområder.

Ny § 30 a skal lyde:

§ 30 a (*sikring mot isbjørnangrep*)

Enhver som ferdes utenfor bosettinger, med unntak for tilreisende og fastboende som er med i organisert turopplegg, plikter å ha kunnskap om sikring mot isbjørnangrep. Det skal iverksettes nødvendige tiltak for å unngå fare for angrep fra isbjørn og for å kunne avverge et slikt angrep uten å skade eller avlive dyret.

Enhver som ferdes utenfor bosettinger, med unntak for tilreisende og fastboende som er med i organisert turopplegg, skal ha egnede midler for skremming og jaging av isbjørn.

Sysselmannen kan gi nærmere regler om isbjørnsikring i forskrift.

§ 32 skal lyde:

§ 32 (*retten til høsting*)

Enhver har rett til å høste fauna og til å sanke egg og dun i samsvar med reglene i og i medhold av § 31, om ikke annet følger av paragrafen her eller lov om Svalbard § 26.

Høsting kan bare foretas av den som har løst kort (jaktkort, fiskekort). Ingen kan ha jaktkort før fylte 16 år. Departementet kan gi nærmere forskrift om kort og avgift for kort og felling, om opplæring og

prøve som vilkår for jaktkort, om adgang til å delta i jakt og fangst i opplæringsøyemed, og om andre vilkår for høsting.

Departementet kan for bestemte arter gi forskrift om at bare fastboende skal ha rett til høsting, eller at høsting bare kan skje med Sysselmannens tillatelse. Innenfor rammen av forskrifter etter §§ 31 og 32 kan Sysselmannen gi nærmere lokale reguleringer ved forskrift. I en tillatelse kan det settes vilkår, herunder om hvilke områder eller tidsrom tillatelsen skal gjelde for, hvilken mengde som kan høstes, og hva slags høstingsmåter eller redskaper som kan brukes.

Sysselmannen kan gi overvintrende fangstfolk med tilhold i fangsthytte enerett til høsting innenfor et avgrenset område og tidsrom. Før slik enerett blir gitt, skal Sysselmannen kunngjøre adgangen til å søke om enerett innen en angitt frist. I vedtak om enerett angis hvilke arter eneretten omfatter. Det kan settes vilkår, herunder om utføring av oppgaver med tilsyn, jf. kapittel VIII, og opplæring. Departementet kan gi forskrift om tildeling av fangstområder med enerett til høsting og fastsette særregler for høsting for fangstmenn som nevnt i paragrafen her om hvilke tidsrom høstingen kan foregå, hvilken mengde som kan høstes og høstingsmåter.

Sysselmannen kan pålegge rapportering og innsamling i forbindelse med tillatelser til høsting. Ved manglende oppfølging av slike pålegg kan Sysselmannen nekte tilsvarende tillatelse kommende sesong.

§ 39 skal lyde:

§ 39 (fredete kulturminner)

Automatisk fredet er:

- a) faste kulturminner fra tiden før 1946;
- b) løse kulturminner fra tiden før 1946, når de kommer for dagen tilfeldig, ved undersøkelse, utgraving eller på annen måte.

Spor etter menneskegraver av alle slag, herunder kors og andre gravmarkeringer, samt bein og beinrester i og på markoverflaten er faste kulturminner som er automatisk fredet uavhengig av alder. Det samme gjelder skjelettresten på slakteplasser for hvalross og hval, og i forbindelse med selvkudd for isbjørn.

Med til et fast automatisk fredet kulturminne hører en sikringssone rundt den synlige eller kjente ytterkant, i utstrekning 100 meter i alle retninger om ikke Sysselmannen fastsetter en annen avgrensning. Løse kulturminner regnes som faste når de er knyttet til en bestemt lokalitet, jf. § 3 bokstav g.

Direktoratet kan ved vedtak frede kulturminner fra tiden etter 1945 med særskilt kulturhistorisk verdi. Fredningsvedtaket omfatter fast inventar (skap, ovner, mv.). Når særlige grunner tilsier det, kan også

løst inventar og gjenstander medtas. I slike tilfeller må gjenstandene spesifiseres.

Direktoratet kan ved vedtak frede området rundt et vedtaksfredet kulturminne så langt det er nødvendig for å bevare virkningen av kulturminnet i miljøet eller for å beskytte vitenskapelige interesser som knytter seg til det.

Direktoratet avgjør i tvilstilfelle hva som er automatisk fredet fast eller løst kulturminne og kan oppheve fredning av bestemte kulturminner.

§ 40 skal lyde:

§ 40 (midlertidig fredningsvedtak)

Når særlige grunner foreligger, kan Sysselmannen treffe vedtak om midlertidig fredning av faste eller løse kulturminner og områder som nevnt i § 39 fjerde og femte ledd, inntil spørsmålet om fredning er endelig avgjort.

§ 42 skal lyde:

§ 42 (innholdet av automatisk fredning)

Med mindre annet er fastsatt i medhold av denne loven må ingen skade, grave ut, flytte, fjerne, forandre, tildekke, skjule eller skjemme et automatisk fredet kulturminne med sikringssone, eller sette i gang tiltak som kan medføre fare for at slikt skjer.

Uten etter tillatelse fra Sysselmannen må ingen sette opp telt eller brenne bål i sikringssonen. Teltning på frossen og snødekket mark er likevel tillatt i sikringssonen.

Sysselmannen kan regulere, herunder forby, ferdsel innenfor sikringssonen, som alene eller over tid kan motvirke formålet med vernet.

§ 44 skal lyde:

§ 44 (dispensasjon og tiltakshaverens særlige plikter for å beskytte kulturminner)

Når en virksomhet planlegges, skal tiltakshaveren på egen kostnad undersøke om virksomheten vil virke inn på automatisk fredete kulturminner på en måte som nevnt i § 42. Direktoratet avgjør snarest mulig om og i tilfelle på hvilken måte tiltaket kan iverksettes.

Viser det seg først mens arbeidet er i gang at det kan virke inn på automatisk fredete kulturminner i strid med § 42, skal Sysselmannen varsles i henhold til § 62 annet ledd og arbeidet stanses. Direktoratet avgjør snarest mulig om arbeidet kan fortsette og vilkårene for det.

Funn som kommer frem ved undersøkelser og utgraving eller under virksomheten, skal dokumenteres og konserveres på tiltakshaverens regning, om ikke annet blir bestemt etter § 98. Funn skal avleveres innen ett år, om ikke Sysselmannen forlenger fristen.

Direktoratet kan i særlige tilfeller gjøre unntak fra vedtak om fredning og fredningsbestemmelser for tiltak som ikke medfører vesentlige inngrep i det fredete kulturminnet eller det fredete området.

§ 45 skal lyde:

§ 45 (*undersøkelser, skjøtsel og vedlikehold*)

Direktoratet har rett til å søke etter, grave frem, granske og dokumentere *automatisk* fredete kulturminner og kan gi tillatelse til at andre gjennomfører slike tiltak. Kulturminnet skal bringes tilbake til den stand det var før tiltaket, om ikke direktoratet fastsetter annet. Sysselmannen kan ta opp løse kulturminner og treffe nødvendige tiltak for å ta vare på dem.

Sysselmannen kan *vedlikeholde*, gjerde inn og iverksette tiltak for å anskueliggjøre faste fredete kulturminner, herunder rydde området omkring, blant annet for å unngå skade på mennesker og dyr. Slike tiltak kan også treffes i sikringssonen. Tiltak ut over vedlikehold, slik som *istandsetting*, restaurering, gjenoppbygging og flytting, krever *dispensasjon etter § 44*.

Før det treffes tiltak om et fast kulturminne, skal eieren eller rettighetshaveren varsles og få anledning til å uttale seg etter reglene i forvaltningsloven § 16. Gjelder tiltaket et fast kulturminne som er i bruk, kan det bare settes i verk med samtykke fra eieren eller brukeren, om ikke tiltaket er nødvendig for å hindre forfall.

Er det fare for forfall, kan direktoratet pålegge eieren eller brukeren å gjennomføre tiltak for å motvirke dette.

§ 50 tredje ledd annet punktum skal lyde:

Ved utarbeidelse eller revisjon av hele arealplanen eller delplaner skal planansvarlig utarbeide et planprogram som klargjør hvilke forhold det skal redegjøres for i planen.

§ 53 tredje ledd oppheves.

§ 57 skal lyde:

§ 57 (*krav om tillatelse utenfor planområder og i planområder uten godkjent plan*)

Det trengs tillatelse fra miljøvernmyndigheten for Svalbard til følgende tiltak utenfor planområder og i planområder uten godkjent plan:

- a) terrenginngrep;
- b) virksomhet som kan volde forurensning;
- c) hoteller, pensjonater og andre overnattingssteder for allmennheten;
- d) virksomhet som kan virke inn på et *automatisk* fredet kulturminne i strid med § 42, *jf.* § 44;
- e) annen virksomhet som kan belaste miljøet på

Svalbard når departementet har gitt forskrift om det;

- f) endringer i eksisterende anlegg eller bruken av det dersom den forandrer anleggets karakter eller virkninger for naturmiljøet;
- g) *innretninger eller anlegg som ikke er fast forbundet med grunnen og som kan virke inn på landskapet.*

Tillatelse etter denne paragraf må foreligge før virksomheten påbegynnes. Søknaden skal redegjøre for hvilken betydning virksomheten kan få for miljøet. Departementet kan gi forskrift om at søknader skal sendes på høring eller legges ut til offentlig ettersyn.

Den som legger frem nærmere opplysninger om en planlagt virksomhet, kan kreve at Sysselmannen avgjør om virksomheten vil kreve tillatelse etter denne paragraf. Sysselmannen tar stilling til hvilke opplysninger som må legges frem for å kunne treffe en slik avgjørelse.

§ 58 tredje ledd bokstav c skal lyde:

- c) virksomheten kan få virkning for *fredete* kulturminner eller naturmiljøet utenom planområdet, *jf.* § 44, eller

§ 59 første ledd bokstav b skal lyde:

- b) kan få betydelig og langvarig virkning for *miljø og samfunn* i et planområde.

§ 68 skal lyde:

§ 68 (*dumping og forbrenning av avfall eller annet materiale*)

Dumping og forbrenning av avfall eller annet materiale fra skip eller annet fartøy er forbudt. *Forbudet omfatter ikke forbrenning av avfall som oppstår som følge av skipets vanlige drift og som er tillatt i henhold til forskrift 16. juni 1983 nr. 1122 om hindring av forurensning fra skip (MARPOL-forskriften). Sysselmannen kan gi tillatelse i medhold av forskrift 1. juni 2004 nr. 931 om begrenning av forurensning kapittel 22 Mudring og dumping i sjø og vassdrag.*

§ 70 skal lyde:

§ 70 (*akutt forurensning – beredskap og varsling*)

Den som driver virksomhet som kan medføre akutt forurensning, skal ha nødvendig beredskap og har plikt til å aksjonere for å hindre, oppdage, stanse, fjerne og begrense virkningen av slik forurensning. Departementet kan pålegge den ansvarlige for virksomheten å legge fram beredskapsplan for godkjenning. Det kan fastsettes nærmere vilkår for godkjenning av beredskapsplanen. *Med akutt forurensning forstås forurensning av betydning som inntreffer plutselig, og som ikke er tillatt etter loven her.*

Inntrer det akutt forurensning eller fare for akutt forurensning, skal den ansvarlige straks varsle Sysselelmannen. Også andre har plikt til å varsle, om det ikke åpenbart er unødvendig.

Den som har beredskaps- og aksjonsplikt etter denne bestemmelsen, skal etter pålegg av den som har ansvar for den statlige beredskapen bistå med utstyr og personell ved en aksjon mot akutt forurensning.

Departementet kan gi forskrift om hvem som er beredskaps- og aksjonspliktig, beredskaps- og aksjonspliktens omfang og om avgift for offentlig beredskap.

§ 71 tredje ledd skal lyde:

Departementet eller den departementet bemyndiger kan gi forskrift om

- a) tiltak for å redusere avfallsmengden,
- b) innlevering, innsamling, mottak, transport, sortering og behandling av avfall,
- c) at visse slag avfall skal gjenvinnes eller fraktes bort med sikte på gjenvinning,
- d) at avfall skal fraktes bort for behandling andre steder.

§ 77 skal lyde:

§ 77 (utrykning og tilsyn)

Gjennomføring av politioppgaver, samt utrykning for brann- og redningstjeneste, kan om nødvendig skje uten hinder av reglene i loven her. Sysselelmannen kan utføre nødvendig tilsyn uten hinder av reglene i loven her.

§ 78 skal lyde:

§ 78 (miljøavgift for tilreisende)

Kongen kan gi forskrift om at den som besøker Svalbard, skal betale en miljøavgift. Miljøavgiften kan ikke pålegges fastboende. Miljøavgiften går inn i Svalbards miljøvernfond.

§ 80 bokstav a skal lyde:

- a) i særskilte traseer eller til bestemte formål fastsatt av departementet i forskrift;

§ 81 første ledd bokstav b skal lyde:

- b) for bestemte formål fastsatt av departementet i forskrift;

Ny § 82 a skal lyde:

§ 82 a (krav til drivstoff for motorferdsel i sjø)

Departementet kan fastsette forskrift om krav til drivstoffkvalitet for skip som anløper Svalbards territorialfarvann. Forskriften kan bestemme at det i en

eller flere leder likevel skal være tillatt å medbringe eller benytte annet drivstoff enn det som er fastsatt.

§ 83 fjerde ledd skal lyde:

Departementet kan gi forskrift om minstehøyder for luftfartøy og om forbud mot bruk av luftfartøy til turistformål.

§ 92 skal lyde:

§ 92 (gebyr for saksbehandling og kontroll)

Departementet kan gi forskrift om gebyr for kontrolltiltak som miljøvernmyndighetene utfører i medhold av dette kapittel, og for behandling av tillatelser, dispensasjoner m.m. etter denne lov eller forskrift fastsatt i medhold av loven. Gebyrene settes slik at de samlet ikke antas å overstige kostnadene ved kontrollordningen eller saksbehandlingen. Gebyret er tvangsgrunnlag for utlegg.

§ 94 skal lyde:

§ 94 (eiendomsrett til flora og fauna håndtert i strid med loven mv.)

Flora og fauna som er innsamlet, fanget eller avlivet i strid med loven her, eller avlivet med hjemmel i §§ 33 første ledd og 34, tas hånd om av Sysselelmannen. Det samme gjelder fallvilt, deler av fallvilt og dyr som er avlivet av dyrevern hensyn og fauna felt i samband med forskning. Ordningen etter første og annet punktum kan gjøres gjeldende ved forelegg eller dom etter straffeprosesslovens regler for inndragning.

Sysselelmannen avgjør hvordan slik flora og fauna skal disponeres. Verdien av flora og fauna som nevnt i første ledd, tilfaller Svalbards miljøvernfond. Sysselelmannen kan kreve erstatning for verdien dersom Sysselelmannen ikke får tilgang til flora og fauna etter dette ledd.

Ny § 96 a skal lyde:

§ 96 a (overtredelsesgebyr)

Sysselelmannen kan pålegge den som forsettlig eller uaktsomt overtrer bestemmelsene i §§ 16 annet ledd, 26 til 28, 30 a, 30 til 33, 35, 42, 46, 65 til 68, 70, 71, 73 annet ledd, 79 til 83, 86 og 94 i loven her å betale overtredelsesgebyr til Svalbards miljøvernfond.

I forskrift kan departementet gi nærmere bestemmelser om hvilke overtredelser nevnt i første ledd som kan medføre overtredelsesgebyr. Videre skal forskriften gi nærmere bestemmelser om fastsettelse av overtredelsesgebyr, herunder gebyrets størrelse.

Endelig vedtak om overtredelsesgebyr er tvangsgrunnlag for utlegg. Domstolene kan prøve størrelsen på overtredelsesgebyret.

Foretak kan ilegges overtredelsesgebyr i samsvare med første til tredje ledd når overtredelsen er begått av noen som har handlet på vegne av foretaket. Dette gjelder selv om ingen enkeltperson kan ilegges overtredelsesgebyr.

§ 98 første ledd skal lyde:

Svalbards miljøvernfond består av midler innkrevd i medhold av §§ 32 annet ledd, 78, 94, 95 tredje ledd, 96 og 96 a.

§ 98 annet ledd bokstav c skal lyde:

- c) tilskudd til skjøtsel, vedlikehold og granskning av kulturminner så langt dette ikke kan ventes dekket av den ansvarlige,

II

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

Oslo, i energi- og miljøkomiteen, den 24. november 2011

Erling Sande

leder

Oskar J. Grimstad

ordfører

